

Ilmastonmuutokseen sopeutuminen maataloudessa – mitä valtio tekee?

Birgitta Vainio-Mattila

Maa- ja metsätalousministeriö

12.4.2018

13.4.2018

 mmm.fi
ruokaa ja luonnonvaroja

Mitä ilmastonmuutokseen sopeutuminen on?

- Ilmastonmuutokseen sopeutuminen tarkoittaa säässä ja ilmastossa tapahtuviin muutoksiin **varautumista**, ilmastonmuutoksen haitallisten vaikutusten **ehkäisyä** ja **lieventämistä** sekä seurauksista **selviytymistä**. Sopeutuminen on siis aktiivista toimintaa ja uusien käytäntöjen hallitsemista. Samalla pyritään hyödyntämään muutoksesta syntyviä mahdollisuuksia.

13.4.2018

Maatalous ja ilmastonmuutos

- Lämpötila kohoaa, sademäärät kasvavat, lumipeite ja routa vähenevät → Kasvukausi pidentyy, talvet leudontuvat → Nykyistä myöhäisemmät ja satoisammat lajit ja lajikkeet; viljelyaluerajat siirtyvät pohjoisemmaksi; uusia kasvituholaislajeja, kasvitauteja ja rikkakasveja; lämmitysenergian tarve vähenee – jäähdytysenergian tarve lisääntyy; mahdollisuuksia ja haasteita syyskylvöisille ja monivuotisille viljelykasveille ja niiden viljelyn laajentumiselle

13.4.2018

Työnjako valtionhallinnossa

- Ilmastonmuutoksen hillitseminen
  - Päävastuu ympäristöministeriössä – toiminta yhteistyössä muiden hallinnonalojen kanssa
- Ilmastonmuutokseen sopeutuminen
  - Päävastuu maa- ja metsätalousministeriössä - toiminta yhteistyössä muiden hallinnonalojen kanssa

13.4.2018

Taustaa

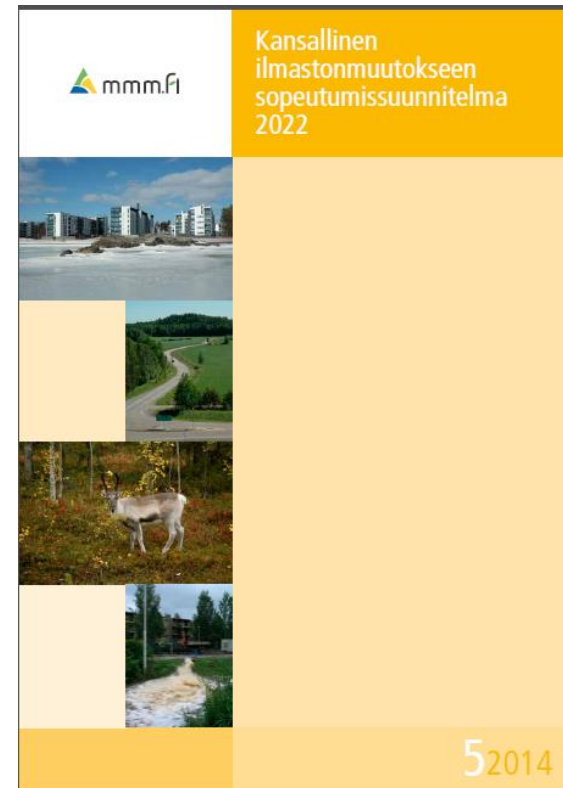
- Suomi on ollut edelläkävijä ilmastonmuutoksen sopeutumispolitiikassa.
  - Kansallinen sopeutumisstrategia valmistui 2005 ensimmäisenä Euroopassa
- Ilmastolaki 2015 – sopeutumisen suunnittelun ja raportoinnin puitteet; valtioneuvosto hyväksyy kansallisen sopeutumissuunnitelman vähintään kerran kymmenessä vuodessa, ja valtion viranomaisen on toiminnassaan mahdollisuuksien mukaan edistettävä sopeutumissuunnitelman toteutumista.

13.4.2018

Kansallinen ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelma 2022

- Kansallisen ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelman päämäärä: yhteiskunnalla on kyky sopeutua ilmastossa tapahtuviin muutoksiin ja hallita niihin liittyvät riskit.
- Sopeutumissuunnitelma hyväksyttiin valtioneuvoston periaatepäätöksenä 20.11.2014.

13.4.2018

Tutkimustarpeita

- http://tapio.fi/wp-content/uploads/2018/02/Selvitysopeutumisen-tutkimustarpeista_julkaisuversio_.pdf

13.4.2018

Sisältö

Tutkimus:

- Tapio Oy:n selvitys ilmastonmuutokseen sopeutumisen tutkimustarpeista:
  - Maaperä ja maan kasvukunto – kasvukunnon ylläpitäminen, viljelijöiden sopeutumistoimet; kytkökset vesitalouden hallintaan, ravinteiden pidätykseen, uusien lajikkeiden viljelyyn
  - Kasvukauden pitenemisestä saavutettavat hyödyt – potentiaali suuremmille sadoille vs. toteutuman heikkeneminen esim. alkukevään hallat, sadonkorjuun sateet
  - Maatalouden skenaariot ja riskienhallinta – maatalouden kehitys eri alueilla Suomessa, kulutustapojen muuttuminen ja vaikutus tuotantoon
  - Varautuminen kasvitauteihin ja –tuholaisiin – esiintymisen todennäköisyys alkutuotannossa, verkostot ennakkoinnin ja riskienhallinnan lisäämiseen
  - Sopeutumisen vaatimukset koko viljelyketjulle – ketjun eri vaiheiden haavoittuvuus ja ristiinkytkennät, viljelyteknologia ja- menetelmät
  - Uudet viljelylajikkeet ja jalostus
  - Luonnonvaraisten eläinten tartuntataudit

13.4.2018

Sopeutumisen tila 2017

- http://jukuri.luke.fi/bitstream/handle/10024/538722/luke-luobio_18_2017.pdf?sequence=1&isAllowed=y

13.4.2018

Suosituksia

- **Maatalouden ilmastokestävyyttä tulee parantaa lisäämällä varautumista säävaihteluun ja ääri-ilmiöihin:**
  - satovahinkovakuutukset, viljelytoimet hyödyntämällä alueellisiin oloihin sopeutuneita lajeja ja kestäviä lajikkeita sekä monimuotoistamalla viljelyjärjestelmiä ja -kiertoja sekä huolehtimalla maan kunnosta
- **Maatalouden tulee ennakoiden varautua sadannassa tapahtuviin vuoden ja kasvukauden aikaisiin muutoksiin vesitalouden hallintajärjestelmiä kehittämällä sekä syyskylvöisten viljelykasvien viljelyn laajentamisedellytyksiä parantamalla.**
  - maan rakenneongelmien, eroosion sekä ravinne- ja torjunta-ainehuuhtoumien riski, kasvukauden aikaiset kuivuusjaksot, viljelytoimenpiteet, niiden ajoitus ja käytetty teknologia

13.4.2018

Suosituksia

- **Kasvintuhoojariskien mittava kasvu tulee rajoittaa.**
  - ennakointi ja torjuntamenetelmien kehittäminen, vieraslajien maahantulon estäminen, kestävyysjalostus, viljelyjärjestelmien monimuotoistaminen

13.4.2018

Valtion/MMM toimia

Kasvinjalostus:

- Boreal Kasvinjalotus Oy – valtio enemmistö omistaja
  - MMM strateginen intressi on varmistaa markkinoiden toimivuuden edellyttämä pohjoisille ilmastoalueille soveltuvien kasvintuotantolajikkeiden jalostaminen, jalostusaineiston omistuksen säilyttäminen. Lajikkeiden saatavuus on tärkeää myös huoltovarmuuden kannalta
- Huoltovarmuuskeskus voi maksaa kasvinjalostusyritykselle korvausta sellaisen peltokasvin jalostusohjelman ja kantasiementuotannon kustannusten kattamiseksi, jolla on merkitystä siemenhuollon turvaamiselle ja kansalliselle huoltovarmuudelle, mutta jotka ovat jalostusyritykselle kaupallisesti kannattamattomia. Muun muassa rahoitetaan härkäpavun jalostusta valkuaisomavaraisuuden turvaamiseksi.

13.4.2018

Valtio/MMM toimia

Yhteinen maatalouspolitiikka:

- Monet sopeutumiseen liittyvät keinot on jo huomioitu tukijärjestelmissä:
  - Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2014-2020
    - Ympäristökorvaus
      - Viisivuotinen viljelykiertosuunnitelma
      - Peltojen talviaikainen kasvipeitteisyys
      - Valumavesien hallinta
      - Kerääjäkasvit
      - Maan kasvukunnosta huolehtiminen
    - Investointituet esim. säätösalaajitus

13.4.2018

Valtio/MMM toimia

- **Yhteinen maatalouspolitiikka:**
  - Myös EU:n suoriin tukiin kuuluvassa viherryttämistoimessa sekä kaikkien viljelijätukien vaatimuksena olevissa täydentävissä ehdoissa on toimia, joilla pyritään hillitsemään ilmastonmuutosta ja sopeutumaan siihen (esim. pysyvän nurmen säännöt, kesantojen kasvipeitteisyys, sängen polttokielto)

13.4.2018

Valtio/MMM toimia

Tutkimus- ja hankerahoitus

- Makera, VN TEAS, Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2014-2020, Pohjoismainen kasvien esijalostuksen PPP- hanke

Neuvonta

- Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2014-2020 (Neuvo 2020)

Vakuutukset

- Valtio luopui satovahinkokorvausjärjestelmästä vuodesta 2016 lähtien.
- Korvausjärjestelmän kumoamislain käsittelyn yhteydessä eduskunnassa todettiin, että satovahinkovakuutusmarkkinoiden syntymistä tulisi edistää ja viljelijälle aiheutuvaa rasitusta tulisi vähentää valtion toimin.
- Parhailaan selvitetään vakuutusmaksuverojen huojenmahdollisuutta satovahinkovakuutusten osalta.

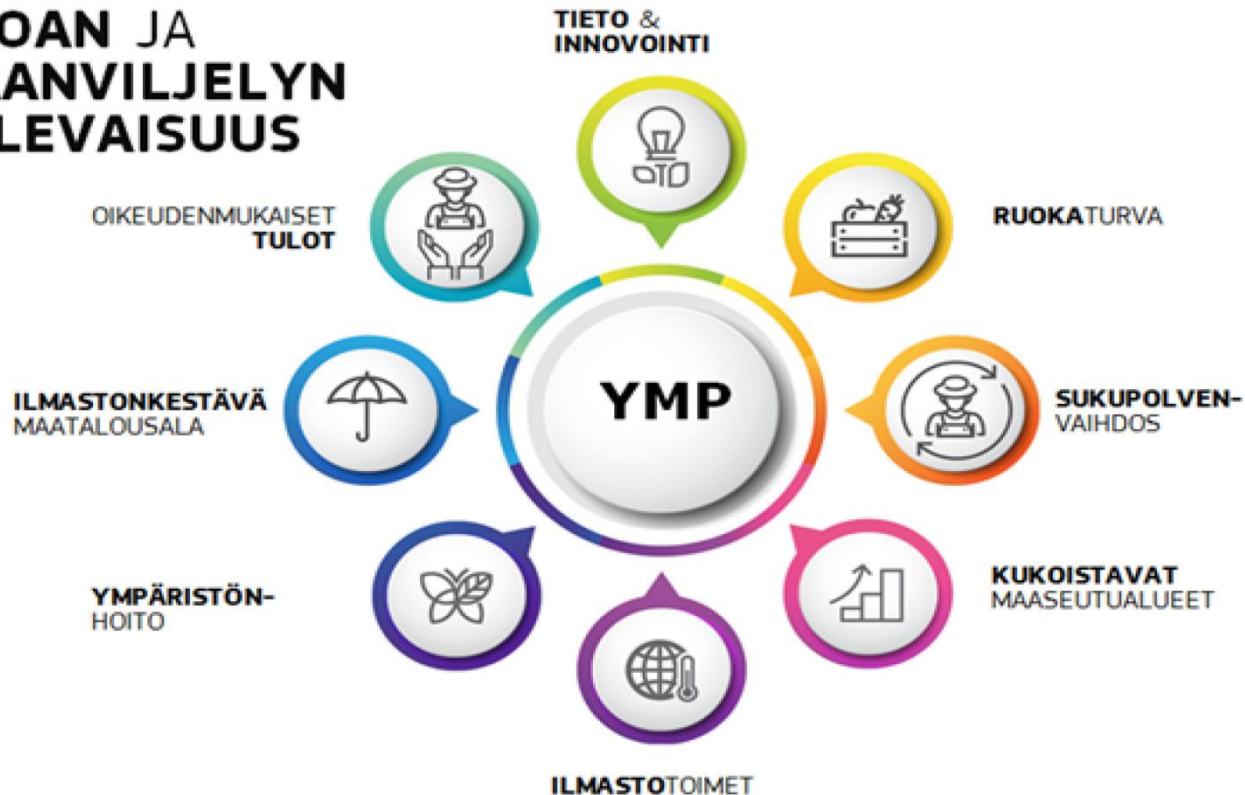
13.4.2018

CAP27 - Ruuan ja maanviljelyn tulevaisuus

RUOAN JA MAANVILJELYN TULEVAISUUS

Kiitos!

birgitta.vainio-mattila@mmm.fi

13.4.2018

 mmm.fi
ruokaa ja luonnonvaroja

17